

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

66. An quando constat de lege, dubium autem est, an in aliquo casu obliget, liceat contra illam facere? Ex p. 4. tr. 3. res. 22.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76413)

RESOL. LXV.

Si quis in quadam platea ciuitatis audiuit quoddam vanum seu Edictum, quæritur, an teneatur illud obseruare, antequam publicetur in aliis plateis, & in tota ciuitate diffundatur?

Et notatur, quod si legis publicatio in notitiam absentis venia: miraculose, cum tamen humano modo venire fuerit impossibile, nullo modo obligare ad eius obseruantiam, quia respectu illius lex non est publicata. Ex p. 3. tr. 6. & Milc. 2. Ref. 75.

§. 1. **H**ic casus frequenter solent acciderè, & de illo Holim interrogatus fuit, & respondi negatiuè, & ita inuigio nouissime respondere Castrum Palaum in opere morali. 10. tr. 3. disp. 1. punct. 11. n. 7. vbi sic ait. Promulgatur Marti aliqua lex pro toto Castellæ Regno, eius publicatio, quæ in foro fit, non potest simul & eadem hora per totum Regnum diffundi, imò neque per totam ciuitatem, vt de se constat; quovsq; igitur elaboretur tempus, vt per totam ciuitatem diffundi possit, neminem illius ciuitatis arctat, etiam si publicationi præsens extiterit. Probo, quia lex prius arctat communitatem, quam singulos illius; singuli enim communitatis in tantum arctantur lege, in quantum partes sunt communitatis lege obligatæ; hæc enim est vna ex differentis legis à præcepto, quod præceptum respicit singulos, quia in bonum ipsorum ordinatum est; lex verò communitatem, quia in ipsius bonum primò, & per se ordinata est. Sed ad maioris partis ciuitatis notitiam non potuit lex deuenire in eodem puncto, & momento, quo in foro publicatur. Ergo singuli illius ciuitatis non arctantur, quovsq; tota ciuitas arctetur. Ita ille, & ego. Vide etiam Suarez de legibus, lib. 3. c. 17. à n. 5. vbi n. 14. rectè etiam asserit, quòd si legis publicatione in notitiam absentis deueniat miraculose, cum tamen humano modo venire fuerit impossibile, nullo modo obligare ad illius obseruationem, quia respectu illius lex non est publicata; licet contrariam asserat Salas de legibus, disp. 12. sect. 9. n. 34.

RESOL. LXVI.

An quando constat de lege, dubium autem est, an in aliquo casu obliget, liceat contra illam facere? Ex p. 4. tr. 3. Ref. 22.

Quoad hoc lege doctrinam Ref. seq.

§. 1. **A**d hoc dubium ita respondet Ioannes Sancius in select. disp. 43. num. 4. Quando dubitatur an præceptum sit derogatum alio præcepto, vel consuetudine, vel sit dispensatum, non licet contra præceptum facere, quia lex possidet. Et idem dicendum dum constat de lege, vel præcepto: dubium autem est, an in aliquo casu ratione necessitatis, aut alterius circumstantiæ occurrentis eximatur aliquis ab obligatione illius, teneri lege, vel præcepto, cum lex possideat. Ob id qui dubitat an lex prohibens edere carnes in Quadragesima se extendat ad obligandum ratione necessitatis, salutis scilicet, aut alterius circumstantiæ, tenetur petere dispensationem à Superiore. Ita ille; vide etiam Medicinam in 1. 2. q. 96. a. 6. Sanchez de matrim. 10. 1. lib. 2. disp. 41. n. 37. Suarez de legibus, lib. 6. c. 8. n. 7. Naldum in summ. verb. dubium n. 22. Villalobos in summ. 10. 1. tr. 1. diff. ult. 24. n. 4. & alios penes ipsum.

Non desinam tamen hic adnotare, Ioannem Salas in 1. 2. 10. tract. 8. disp. vnic. sect. 25. n. 259. contrariam sententiam docere, sic enim ait: Addunt aliqui recentiores, dum constat de lege, vel præcepto, dubium an sit an aliquo casu ratione necessitatis, aut alte-

rius circumstantiæ occurrentis eximatur aliquis ab obligatione, teneri lege, vel præcepto, quia lex tunc possidet, sicut de voto dixerunt in simili dubio: sed sicut nos reuicimus in voto, ita nunc reuicimus in præcepto, nam in vtroque euentu præceptum, vel votum improprissime dicitur possidere. Voluntas suam libertatem antea possidebat, qua in dubio expoliari non debet si ea indigeat ad damnum aliquid graue vitandum, & sic debent reuici, vel limitari DD. dicentes in dubio præcepti circa qualitatem materiæ ipsius orto seruandum esse præceptum, vel intelligendi sunt in dubio completè practico, & strictè sumpto. Hæc omnia Salas. Igitur secundum Salas si certus sis de lege imposita, dubites autem an ratione alicuius necessitatis, vel alterius circumstantiæ ab ea eximaris, non teneris eam obseruare, si eius executio est tibi incommoda & molesta; sed opinio contraria est communis.

RESOL. LXVII.

An in casu dubio legis detur locus Epiticeia? Et quid, si dubitatur alteri legi grauiori contrariari? Ex p. 4. tr. 3. Ref. 23.

§. 1. **N**egatiuam sententiam mordicus tenet Ioannes Sancius in selectis disp. 43. n. 8. vbi sic ait, lege doctri. Quoad hoc Non est locus Epiticeia in dubiis, sed seruanda sunt verba legis, vt sonant, quia ipsa lex possidet, & propter præced. dubium non debet sua possessione priuari. Epiticeia namque cum virtus sit, vt ait D. Thomas 2. 2. q. 120. a. 1. non debet iniuste possessorem sua possessione spoliare: iniustum autem esset Epiticeiam dicere ius dubium præferendum esse iuri certo. Ita ille, & Sotus de iustit. lib. 1. q. 6. art. 8. Valquez in 3. part. tom. 3. disp. 219. cap. 8. n. 43. Suarez de legibus, lib. 6. c. 8. n. 10. Sanchez de matrim. tom. 1. lib. 2. disp. 41. n. 37. Merolla tom. 1. disp. 3. c. 3. coroll. 7. n. 128. & alij penes ipsos. Igitur in tali casu recurrendum est ad Superiorem, vt declaret si voluerit ad illum casum legem suam extendere, & si dubium est de potestate Superioris, an inquam, potuerit obligare, cum clarè non constet eius impotentia, iniustum videtur interpretari non posse obligare, & legem deficere, cum pro lege & potestate Superioris sit possessio. Et hanc doctrinam procedere, vt non possit vti Epiticeia, etiam in casu vtgenti, in quo Superior consuli non potest, docet Castrus Palaus 10. 1. disp. 3. punct. 8. n. 4. qui alios citat.

2. His tamen non obstantibus contrariam sententiam tenet Syluester verbo Papa, q. 16. dist. 2. in fin. & verb. dispensatio q. 4. Corduba in QQ. lib. 3. q. 13. ante reg. 1. & Ioannes Salas in 1. 2. 10. 2. tr. 8. disp. vnic. sect. 25. n. 260. vbi sic asserit. Addunt aliqui recentiores in dubiis non esse locum Epiticeia, sed seruanda esse verba legis vt sonant: at hoc reuiciendum est, vel limitandum, & Doctores exponendi quando nulla est necessitas operandi cum illo dubio, vel quando dubium est completè practicum, & strictè sumptum, contra tale enim dubium non licet agere, secus in dubio speculatiuo, & incompletè practico, de quo nos loquimur. Quod probatur, quia quando dubito rationabiliter, an Superior velit me obligare, possum sequi partem minus tutam ad vitandam notabilem incommoditatem; sed in casibus dictis dubito an Superior velit me obligare. Ergo possum in partem minus tutam ad vitandam incommoditatem inclinare. Ita Salas, & ante illum Henriquez lib. 14. c. 3. n. 3. in gloss. lit. X. vbi sic ait. Equitas & Epiticeia suadet temperandum legis rigorem in dubio, iuxta præsumptam intentionem Legislatoris, quia in dubio melior est conditio possidentis innocentiam suam. Hæc Henriquez.

3. Nec valet dicere cum Castro Palaus vbi supr. nu. 4. hos